Sprogløft og tillægskompetencer på de videregående uddannelser

En opsamling på modelplan

August 2025
NCFF

Sprogløft og tillægskompetencer på de videregående uddannelser
– En opsamling på modelplan
1. udgave 2026
Copyright © 2025 Forfatterne & NCFF

Forfatter: NCFF

Kontaktperson i NCFF vedrørende publikationen:
Ana Kanareva-Dimitrovska

Indholdsfortegnelse

1. Indledning - Om bevillingen og rapporten 5

2. Om begreberne sprogløft og sprog som tillægskompetence 7

3. Materialet 9

4. Modellerne 10

5. Sprogløft 12

5.1 Model 1– Uddannelsesintegrerede aktiviteter – obligatoriske 12

SDU – Flere timer og holddublering på Sprog, samfund og historie 1 samt flere timer på niveau 2 og 3 13

UCN – Sprogligt boost i tysk for nye studerende 13

5.2 Model 2 – Uddannelsesintegreret – frivillige aktiviteter 13

SDU - Samarbejde med Universität Freiburg 14

AU og VIA - Tværinstitutionelt samarbejde om sprogfag 14

5.3 Model 3 – Fagintegrerede/Fagtilknyttede aktiviteter 15

KP - Flere undervisningstimer – Sprogboost med fokus på sproglig udvikling, studiemiljø og eksamenstræning 15

KU – Fokus på ressourcebank til selvstudium 16

AU - Icebreaker, Samtaleforløb på fransk i studiestartsugen 16

KP – Opstartsforløb med fokus på mundtlighed og sproglyst 16

5.4 Model 4 – Fritstående aktiviteter 17

Absalon - indsats ifm. udveksling/studietur 17

CBS – sprogligt boost i spansk 17

6. Tillægskompetence 19

6.1 Model 1– Uddannelsesintegrerede aktiviteter – obligatoriske 19

KU - Fransk til jurauddannelsen 20

6.2 Model 2 – Uddannelsesintegreret – frivillige aktiviteter 20

AU – sommerkursus i tysk for udrejsestuderende 20
6.3 Model 3 – Fagintegrerede/Fagtilknyttede aktiviteter 21
KU - Tysk og fransk på KA-uddannelsen Interkulturelle Markedsstudier (samarbejde mellem KU og CBS) 21
AU – EU som karrierevej 21
6.4 Model 4 – Fritstående aktiviteter 22
AAU - Intensive generiske tyskkurser 22
7. Afsluttende kommentarer 23
7.1 Evalueringer fra institutionerne 23
7.2 Opmærksomhedspunkter fra NCFF 25

1. Indledning - Om bevillingen og rapporten

Den daværende regering og Folketingets partier bevilgede ultimo 2021 40 mio. kr. til "et målrettet løft af tysk og fransk på de videregående uddannelser"[1] i perioden 2022-2024. Intentionen var at "gøre tysk- og franskuddannelserne mere attraktive at læse og give flere studerende mulighed for at træne deres sprogkundskaber med mere praktisk sprogundervisning"[2] ved at give mulighed for:

- Flere undervisningstimer til studerende på tysk og fransk på universiteterne målrettet mestringen af sproget.
- Intensive sprogforløb ud over den normerede sprogundervisning til lærerstuderende med tysk og fransk som undervisningsfag.
- At flere lærerstuderende kan komme i praktik i Tyskland og Frankrig.
- At flere kandidatstuderende på ikke-sproguddannelser kan tilbydes særlige forløb, der styrker deres sprogkompetencer i sammenhæng med deres kernefaglighed.[3]

Der var således tale om at styrke især de studerendes praktiske færdigheder gennem fx flere undervisningstimer og styrke/genvække de ikke-sprogstuderendes praktiske færdigheder, som ville kunne gavne dem som et tillæg til deres kernefaglighed.

Af aftaletekst m.v. fremgår, at "[sprogfagenes] udfordringer løses ikke med et snuptag eller alene ved at tilføre midler til området. Der er behov for et vedvarende fokus på at genskabe respekten for fremmedsprog som en kompetence", samt at "Sprogfagenes udfordringer

1. https://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2021/filer/forstaelsestekst-loft-af-tysk-og-fransk-pa-de-videregaende-uddannelser.pdf
2. https://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2021/politisk-flertal-vil-lofte-studerendes-evner-i-tysk-og-fransk
3. Ibid.

kræver et vedvarende fokus på at sikre fødekæden gennem hele uddannelsessystemet."[4] Det er generelt på den baggrund, NCFF's virke skal ses.

Denne rapport er nemlig udarbejdet af Det Nationale Center for Fremmedsprog, NCFF, og samler efter aftale med Uddannelses- og Forskningsstyrelsen op på ovenstående bevilling. Undervejs i perioden har NCFF på overordnet plan samt gennem møder og på skrift indsamlet materiale samt fulgt (mange af) de aktiviteter, som er blevet iværksat på institutionerne.

Rapporten redegør først for det materiale, den baserer sig på, hvorefter de anvendte modeller og deres oprindelse beskrives. Herefter oplistes forskellige tiltag under de enkelte modeller, og disse udfoldes med konkrete eksempler – først ift. det, der blev kaldt *sprogløft*, dernæst det, som blev kaldt *tillægskompetencer*.

Det skal pointeres, at der i denne rapport ikke er tale om en evaluering af tiltagene, da dette kræver en ensartethed og systematik, der ikke har været til stede i det tilgængelige materiale. Der er dog i enkelte tilfælde refereret til institutionernes egne evalueringsresultater. Undervejs i udviklingen af modeller og skrivning af de samlede tiltag har NCFF forsøgt at følge tiltagene og institutionernes oplevelser. Der er i den forbindelse ingen tvivl om, at institutionerne entydigt har set den ekstra bevilling som en stor og meget kærkommen mulighed for at videreudvikle uddannelserne.

Formålet i nærværende er dog først og fremmest at opsummere de mange indsatser og aktiviteter, der blev sat i søen for at skabe overblik og få lidt indsigt i, hvad de enkelte tiltag har indebåret af succeser og udfordringer.

4. https://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2021/filer/forstaelsestekst-loft-af-tysk-og-fransk-pa-de-videregaende-uddannelser.pdf

2. Om begreberne sprogløft og sprog som tillægskompetence

Før vi vender blikket mod tiltagene og modellerne, skal de to nøglebegreber, nemlig *sprogløft* eller *sprogligt boost* og *sprog som tillægskompetence* eller *sprog som dobbeltkompetence,* præciseres.

Sprogløft (eller *sprogligt boost)* betegner her målrettede og ofte korterevarende indsatser, der har til formål at styrke sprogstuderendes sproglige selvtillid og færdigheder i begyndelsen eller undervejs i et studieforløb – fx gennem introduktionsforløb, samtaletræning eller intensive kurser.

Sprog som tillægskompetence refererer derimod til situationer, hvor studerende tilegner sig sprogfærdigheder, som ligger uden for deres primære faglighed, men som (kan) understøtte deres studiekompetence eller karriereforløb. Det kan være generiske sprogfærdigheder eller fagspecifikke sproglige kompetencer, der målrettes bestemte professioner eller kontekster.

Et yderligere relevant begreb i forbindelse med såvel *sprogløft* som *tillægskompetence* er begrebet *Content and Language Integrated Learning* (*CLIL*). Begrebet henviser til et dobbelt fokus på sprog og fagligt indhold, fx når et kursus undervises på et fremmedsprog, og der også ud over fagindholdet rettes et eksplicit fokus på de sproglige udtryksmidler. Forskning har peget på, at et *dobbelt fokus* på både sprog og fagligt indhold – kendt fra fx CLIL og lignende tilgange – kan have en positiv effekt på læring, motivation og transfer af kompetencer til praksissituationer (Coyle, Hood & Marsh, 2010[5]). Studerende udvikler ikke alene sproglige færdigheder, men også øget faglig refleksion og evne til at kommunikere komplekse idéer i forskellige sproglige og kulturelle kontekster. Det dobbelte fokus er dog også forbundet med metodiske og didaktiske udfordringer, herunder

5. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press.

behovet for støtte til undervisere, tilpasning af materialer og differentieret sprogstøtte til studerende.

Disse tre begreber danner rammen for vores analyse af sprogindsatser i videregående uddannelser, hvor vi i det følgende præsenterer modeller for organisering og implementering af sproglige aktiviteter på tværs af fag og institutionstyper.

3. Materialet

Rapporten baserer sig på materiale fra de involverede institutioner som fremlagt og delt ifm. dels to møder i NCFF's Netværk for undervisere på de videregående sproguddannelser i juni 2022 og maj 2023 samt på et symposium på Københavns Universitet i april 2024. Derudover bad NCFF (ultimo 2023) de relevante parter om at indsende de materialer, de mente, ville være relevante ift. den opsamling, vi intenderede, herunder beskrivelser af konkrete indsatser, evalueringer og øvrige bilag.

Materialet var imidlertid karakteriseret ved et meget stort omfang og en meget stor variation både i beskrivelser og aktiviteter, hvorfor vi efter en samlet, systematiserende gennemgang besluttede at tilgå og opsamle materialet i modeller, som kan give såvel overblik over aktiviteterne som inspiration til fremadrettede tiltag.

4. Modellerne

De modeller, der er anvendt til analyse af materialet, er primært informerede af resultaterne af et NCFF-finansieret projekt, *Modeller for undervisning i sprog som tillægskompetence (MUST)* ved Københavns Universitet[6]. MUST-projektet har undersøgt, hvordan sprog og sproglæring indgår i studerendes studieliv, studiekompetence og karriereplanlægning, og projektet har bidraget med vigtige perspektiver på både praksis og begrebsudvikling i arbejdet med sprog som tillægskompetence i videregående uddannelser. MUST-projektet (2020–2023) udviklede modeller for undervisning i sprog som tillægskompetence uden for sproguddannelserne baseret på behov afdækket i samarbejde med videregående uddannelsesinstitutioner. Disse modeller for, hvordan sprog og sprogkompetencer kan spille en rolle i uddannelse, er anvendt i rapporten både til at klassificere aktiviteter inden for tillægskompetenceområdet og inden for sprogløftsaktiviteterne. Det væsentlige omdrejningspunkt for modellerne er, at de illustrerer forskellige typer af faglig forankring i eksisterende uddannelsesstruktur og -organisering. Netop denne mangfoldighed og forskellige faglige forankring har været kendetegnende for de tiltag, materialet refererer til, og derfor er det oplagt at systematisere tiltagene efter nedenstående modeller.

6. https://viden.ncff.dk/ncff/modeller-for-sprog-som-tillaegskompetence-anbefalinger-og-erfaringer-fra-et-tvaerinstitutionelt-udviklingsprojekt

De fem modeller, der er tale om, er følgende:

1. *Uddannelses*integrerede aktiviteter – obligatoriske

Denne model omfatter aktiviteter, som har været en obligatorisk del af uddannelsen og dens kompetenceprofil med fokus på delelementer af sprogfærdigheden. Et væsentligt element har været, at aktiviteten har været ECTS-bærende.

2. *Uddannelses*integrerede aktiviteter – frivillige

Aktiviteter omfattet af denne model har været en del af uddannelsens *tilbud* og den studerendes mulighed for at forbedre specifikke delelementer af sprogfærdigheden.

3. Fag*integrerede* aktiviteter

Denne model omfatter aktiviteter, der har været tænkt ind i eksisterende læringsaktiviteter på et fag eller kursus med særligt fokus på at forbedre specifikke delelementer af sprogfærdigheden.

4. Fag*tilknyttede* aktiviteter

Aktiviteter under denne model har været enten (a) tilknyttet et specifikt fag eller kursus og udbudt parallelt med dette *eller* (b) optrådt som en forberedende aktivitet til et specifikt fag eller kursus.

5. Fritstående indsatser uden for uddannelsesstrukturen

Aktiviteter under denne model har ingen tilknytning til uddannelsesstrukturen.

Som det fremgår af ovenstående, er der tale om et kontinuum, og det vil ofte være et spørgsmål om fortolkning/forståelse af det konkrete tiltag, om et tiltag er kategoriseret under den ene eller anden model, hvorfor vi for at imødegå dette har sammenlagt *model 3 (Fagintegrerede aktiviteter)* og *model 4 (Fagtilknyttede aktiviteter)* til én samlet model: *Fagintegrerede/Fagtilknyttede aktiviteter*. Beslutningen udspringer også af, at institutionernes beskrivelser har været for upræcise til, at vi har kunnet skelne klart mellem aktiviteter, der er integreret i fagets undervisning (model 3), og dem der er tilknyttet faget som parallelle eller forberedende forløb (model 4). Det betyder, at vi i det nedenstående arbejder med fire modeller.

Tabel 1 og 2 i afsnit 5 og 6 præsenterer en oversigt over de aktiviteter og indsatser, vi har kendskab til og har modtaget materiale om, rubriceret efter de ovenstående fire modeller. Det skal understreges, at oversigten ikke er udtømmende, men afspejler det datagrundlag, der har været tilgængeligt for os.

5. Sprogløft

Under denne overskrift fordeler aktiviteterne sig som her vist i tabel 1.

	Sprogundervisningen er…	**Antal aktiviteter**
Uddannelsesintegrerede aktiviteter - obligatoriske	… en obligatorisk del af uddannelsen og dens kompetenceprofil med fokus på delelementer af sprogfærdigheden ECTS-bærende	**8**
Uddannelsesintegrerede aktiviteter - frivillige	… en del af uddannelsens tilbud og den studerendes mulighed for at forbedre specifikke delelementer af sprogfærdigheden	**17**
Fagintegrerede/ Fagtilknyttede aktiviteter	… tænkt ind i eksisterende læringsaktiviteter på et fag, eller tilknyttet et fag og udbudt parallelt med dette eller som en forberende aktivitet	**34**
Fritstående indsatser	… fritstående i uddannelsesstrukturen	**20**

Tabel 1: Sprogløft – Oversigt over antal aktiviteter og typer

5.1 Model 1– Uddannelsesintegrerede aktiviteter – obligatoriske

Flere videregående uddannelsesinstitutioner har arbejdet målrettet med at integrere sprogundervisning som en obligatorisk del af uddannelsernes kompetenceprofiler. Aktiviteter under denne model er som beskrevet obligatoriske, ECTS-bærende og fokuserer

på udvalgte aspekter af sprogfærdighed, ofte med vægt på mundtlig kommunikation. Indsatserne spænder fra sproglige boost-forløb for nye studerende til specialiserede moduler med fagligt fokus, eksempelvis på børns og unges læreprocesser i fremmedsprog. Derudover ses i tråd med bevillingen en styrkelse af eksisterende sprogmoduler gennem øget timetal, holddublering og samarbejde med udenlandske universiteter om intensive kurser.

Denne model eksemplificeres med nedenstående konkrete aktiviteter:

SDU – Flere timer og holddublering på Sprog, samfund og historie 1 samt flere timer på niveau 2 og 3

I kurset *Sprog, samfund og historie 1* er der blevet implementeret flere tiltag for at forbedre undervisningsintensiteten og fastholde de studerendes engagement. Antallet af timer er blevet udvidet fra fire til seks timer, hvilket har givet mere tid både til teori *og* til praktisk anvendelse af sproget. Der er også indført holddublering, hvilket har gjort det muligt for underviserne at arbejde mere intensivt med de studerende. Desuden er der blevet udviklet skræddersyet læringsmateriale og -forløb til studerende på A2-niveau, hvilket har gjort undervisningen mere målrettet og tilpasset den enkelte studerendes behov. Studieture til Flensborg eller Kiel har givet de studerende mulighed for at bruge sproget i den virkelige verden, hvilket har øget deres motivation og praktiske sprogforståelse. Feedbacken fra både de studerende og deres undervisere har været meget positiv, og der er rapporteret et markant fald i frafaldet, hvilket tyder på, at disse tiltag har haft en positiv effekt på både læring og fastholdelse.

UCN – Sprogligt boost i tysk for nye studerende

Sproglig boost i tysk for nye studerende var et intensivt kursus med fokus på mundtlig kommunikation og sprogbrugsregler. Kurset var designet til at hjælpe lærerstuderende, der var nye på tysk, med at opnå de nødvendige sproglige færdigheder for at kunne deltage aktivt i mundtlige diskussioner og kommunikere effektivt på tysk i akademiske og professionelle sammenhænge. Med en varighed på 20 timer og 5 ECTS gav kurset de studerende et solidt fundament i både praktisk sprogtilegnelse og de kulturelle og kommunikative normer, der er nødvendige for at bruge sproget hensigtsmæssigt.

5.2 Model 2 – Uddannelsesintegreret – frivillige aktiviteter

I tillæg til de obligatoriske sprogindsatser har flere videregående uddannelsesinstitutioner udviklet frivillige tilbud, som har givet de studerende mulighed for at styrke specifikke

aspekter af deres sprogfærdigheder. Disse aktiviteter har været integreret i uddannelsens samlede tilbud, men ikke været ECTS-bærende. Eksempler på sådanne tiltag inkluderer workshops med fokus på virksomhedskommunikation, casebaserede opgaver samt læse- og skriveøvelser, der kan understøtte anvendelsesorienteret sprogbrug. Derudover er der blevet tilbudt intensive sprogkurser i samarbejde med udenlandske universiteter, hvilket har givet de studerende mulighed for at fordybe sig i sproget og dets kulturelle kontekst over en kort, men intensiv periode. Disse frivillige formater har bidraget til at skabe fleksible læringsrum, hvor sprogkompetencer har kunnet udvikles i tæt samspil med de studerendes faglige og professionelle interesser.

Vi udfolder to eksempler:

SDU - Samarbejde med Universität Freiburg

De nye tyskstuderende på SDU (Odense) er blevet tilbudt et intensivt sprogkursus ved Universität Freiburg. Kurset varede to uger i september og inkluderede både sprogtimer og kulturelle udflugter. Der var 30 pladser tilgængelige, og deltagelse var frivillig. Kurset var åbent for studerende på Tysk og IVK på 1. semester samt Negot-studerende på 3. semester. Som en del af en samlet indsats blev der tilbudt undervisning til de studerende, der blev hjemme i Odense.

AU og VIA - Tværinstitutionelt samarbejde om sprogfag

Et eksempel på uddannelsesintegrerede aktiviteter er det tværinstitutionelle samarbejde om kurset *Sprogligt Boost i tysk*, som er udviklet i fællesskab mellem Aarhus Universitet og læreruddannelsen på VIA University College i Aarhus. Kurset bestod af otte undervisningsgange à tre lektioner og henvendte sig både til førsteårsstuderende på AU og til VIA-studerende. På Aarhus Universitet har deltagelse været frivillig, mens det på VIA er indgået som en obligatorisk og ECTS-bærende del af undervisningsfaget tysk. Kurset har haft til formål at styrke de studerendes sproglige færdigheder og faglige selvtillid i begyndelsen af deres uddannelse og har samtidig fungeret som brobygning mellem professionshøjskole og universitet. Dette samarbejde illustrerer, hvordan sprogundervisning har kunnet integreres i uddannelsesforløb på tværs af institutionstyper og muliggøre faglig merværdi for begge parter gennem fælles faglig udvikling og erfaringsudveksling. Eksemplet illustrerer desuden et tiltag, der pga. forskellige institutioners bestemmelser lægger sig mellem model 1 og model 2.

5.3 Model 3 – Fagintegrerede/Fagtilknyttede aktiviteter

I arbejdet med sprogligt løft på videregående uddannelser har mange institutioners indsatser bevæget sig i et kontinuum mellem det fagintegrerede og det fagtilknyttede. I den fagintegrerede tilgang tænkes sprogarbejdet ind i eksisterende fag og kurser. Her er sprog ikke et selvstændigt fag, men integreres i det faglige indhold og de didaktiske rammer og er tættere på at kunne rubriceres som en CLIL-tilgang. Denne tilgang ses blandt andet i form af øget undervisningstid med fokus på sproglige aspekter som mundtlig kommunikation (øvelser med udgangspunkt i fagdidaktisk indhold fra modulerne, fx kommunikationsøvelser relateret til kulturbegrebet), læsestrategier (anvendelse af læsestrategier med udgangspunkt i tekster fra modulet for at styrke læseforståelsen) og skriftlig fremstilling (fokus på skriveøvelser baseret på de studerendes arbejde med deres porteføljer, hvor de kan udvikle deres skriftlige færdigheder).

Ved de fagtilknyttede sproglige indsatser ses to hovedformer: (a) sprogtilbud der har været udbudt parallelt med et fag, og (b) forberedende aktiviteter før eller omkring studiestart. Parallelt fagtilknyttede indsatser omfatter eksempelvis sprogløfttimer og "sprogpraksis"-forløb, hvor studerende har trænet tale, lytning, læsning og skrivning uden for fagkurset (a). Forberedende, fagtilknyttede aktiviteter inkluderer korte introduktionsforløb eller "*icebreaker*"-aktiviteter i studiestarten, som har haft til formål at reducere sproglige barrierer og styrke studerendes mod på at anvende fremmedsprog i deres faglige sammenhæng. Hertil kommer studieture med sprogligt og fagligt formål samt sprogkurser afholdt i Danmark eller udlandet med fokus på praksisnær anvendelse (b).

Vi udfolder fire eksempler indenfor fagintegrerede/fagtilknyttede aktiviteter:

KP - Flere undervisningstimer – Sprogboost med fokus på sproglig udvikling, studiemiljø og eksamenstræning

Et konkret eksempel på en fagintegreret aktivitet er *Sprogboost*-forløbet på KP, som har været målrettet lærerstuderende med behov for ekstra støtte i deres sproglige udvikling og forberedelse til modulprøven. Forløbet har bestået af seks undervisningsgange à to timer og har været fagintegreret (tæt koblet) til den øvrige undervisning. Det har haft særligt fokus på mundtlig kommunikation og derudover skriftlig fremstilling samt eksamenstræning.

Undervisningen har taget udgangspunkt i relevante temaer fra de studerendes (og elevernes) livsverden og fransk- og tysktalende lande samt arbejdet systematisk med sprogarbejde i både mundtlig og skriftlig form. Der har indgået kommunikative øvelser, hvor de studerende har trænet samtaleteknikker og sproglige strategier, samt skriveværksteder, hvor skriveøvelser er blevet koblet til de studerendes arbejde med deres portefølje. Forløbet

har været praksisnært og anvendelsesorienteret og haft til formål at styrke de studerendes sproglige selvtillid. Det illustrerer, hvordan sprogstøtte kan integreres i faglige forløb og samtidig bidrage til både faglig progression, øget professionsidentitet og en *sense of belonging*.

KU – Fokus på ressourcebank til selvstudium

Som en del af sprogløftindsatsen på Institut for Engelsk, Romansk og Germansk (EGR) er der udviklet en digital ressourcebank, der understøtter de studerendes selvstudium. Ressourcebanken indeholder fire moduler med udvalgte onlineressourcer til tale, lytning, læsning og skrivning og dækker CEFR-niveauerne A2 til C1. Materialet giver mulighed for målrettet træning af kommunikative færdigheder og fleksibel adgang til sprogstøtte, både som supplement til undervisningen og som individuel fordybelse. Ressourcebanken fungerer som et centralt værktøj i den differentierede undervisning og bidrager til at styrke de studerendes sproglige udvikling i takt med deres faglige progression.

AU - Icebreaker, Samtaleforløb på fransk i studiestartsugen

I studiestartsugen blev der afholdt samtaleforløb på fransk for sprogstuderende (Sprog, Lingvistik og Kognition (SLK) og International Virksomhedskommunikation (IVK) , 1. semester) som en icebreaker i forhold til at tale på fremmedsprog. Formålet var at træne de praktiske sprogfærdigheder, især lytte- og talefærdighed, gennem 2 x 2 timer i en afslappet og uformel setting med henblik på at styrke de studerendes sproglige tryghed i starten af deres studie.

KP – Opstartsforløb med fokus på mundtlighed og sproglyst

Et eksempel på en fagtilknyttet aktivitet er et opstartsforløb i fransk og tysk på KP, der har haft til formål at styrke de lærerstuderendes mundtlighed og sproglyst gennem en række engagerende og sanselige undervisningsformer. Forløbet har været tilknyttet det faglige undervisningsprogram og anvendt som en introduktion til tysk og fransk. Undervisningen har fokuseret på at aktivere sproget tidligt i studiet gennem kommunikative samtaleøvelser, hvor de studerende har lært hinanden at kende og opbygget tryghed i sproganvendelsen.

Forløbet har blandt andet omfattet arbejde med sprogindlæringsstrategier, herunder mundtlige kommunikationsstrategier og læsestrategier, samt kreative aktiviteter såsom produktion af podcasts og digte. Der er blevet arbejdet med sprogportrætter og legende øvelser, der aktiverer sanserne og understøtter en holistisk tilgang til sproglæring. Indholdsmæssigt er de studerende blevet introduceret til centrale fagbegreber og kulturelle

fænomener fra tysksprogede og fransksprogede lande, hvilket har kunnet bidrage til en bredere forståelse af sprogets anvendelse i kulturelle kontekster. Forløbet er et eksempel på, hvordan sprogundervisning kan integreres i det faglige miljø.

5.4 Model 4 – Fritstående aktiviteter

Under denne model findes en bred vifte af sprogindsatser, der er blevet udbudt som selvstændige tilbud uden direkte kobling til konkrete fag eller studieelementer. De fritstående aktiviteter har ofte haft karakter af frivillige, ekstra-curriculære eller understøttende tiltag, og de er blevet tilbudt både fysisk og digitalt. Knap 25 procent af de os bekendte afviklede aktiviteter falder ind under denne model.

Eksempler inkluderer sprogmøder og studieture med virksomheds- eller institutionsbesøg, intensive sommerkursusforløb, samarbejder med udenlandske universiteter og kortvarige læringsforløb målrettet særlige grupper, fx studerende med lavt sprogligt udgangspunkt. Der findes også sprogstøttende elementer som mentorordninger, selvstudieplatforme og skræddersyet materiale.

Desuden blev der tilbudt sprogcaféer og gæsteundervisere for at styrke mundtlig sproganvendelse i uformelle læringsmiljøer. En række aktiviteter har sigtet mod at forberede studerende på et ophold i udlandet, eksempelvis gennem sproglige forberedelseskurser eller individuel samtaletræning med fokus på praktisk anvendelse.

Fælles for indsatserne i Model 4 er, at de har fungeret som supplerende muligheder for at udvikle sproglige kompetencer uden at være integreret i de faglige kerneforløb.

To eksempler nævnes her:

Absalon - indsats ifm. udveksling/studietur

I foråret 2023 arrangerede Professionshøjskolen Absalon en firedages studietur til Leipzig som en fortsættelse af samarbejdet med Universität Leipzig i forlængelse af NCFF-projektet ”Online Interkulturel Udveksling/OIU” (2021-2022). Turen inkluderede et kick-off møde i Leipzig som opstart på et ellers virtuelt, fagdidaktisk samarbejdsprojekt med Universität Leipzig. Formålet med turen var at lære de tyske og internationale studerende at kende, hvilket skulle sikre en god, fælles projektopstart og dermed bedre samarbejde i projektets forløb samt udvikle de lærerstuderendes interkulturelle kompetencer.

CBS – sprogligt boost i spansk

På universitetsniveau kan CBS’ sprogligt boost i form af ekstra-curriculær sprogundervisning nævnes, fx i spansk på niveau B2.1. Dette kursus har bestået af ni sessioner, hvor hver

session har varet to lektioner. Kurset har været designet til at forbedre de studerendes sprogfærdigheder og kulturelle forståelse med henblik på at gøre dem bedre rustet til at kommunikere effektivt på spansk i både akademiske og professionelle sammenhænge. Undervisningen blev suppleret med kulturelle arrangementer, såsom en fremvisning af en dokumentar, efterfulgt af en kort præsentation fra Niels Boel, filmproducer og journalist med interesse i Latinamerika.

6. Tillægskompetence

Under denne overskrift fordeler aktiviteterne sig som her vist i tabel 2.

	Sprogundervisningen er…	**Antal aktivite-ter**
Uddannelses-integrerede aktiviteter - obligatoriske	… en obligatorisk del af uddannelsen og dens kompetenceprofil med fokus på delelementer af sprogfærdigheden ECTS-bærende	**3**
Uddannelses-integrerede aktiviteter - frivillige	… en del af uddannelsens tilbud og den studerendes mulighed for at forbedre specifikke delelementer af sprogfærdigheden	**3**
Faginte-grerede/ Fagtilknyttede aktiviteter	… tænkt ind i eksisterende læringsaktiviteter på et fag, eller tilknyttet et fag og udbudt parallelt med dette eller som en forberende aktivitet	**11**
Fritstående indsatser	… fritstående i uddannelsesstrukturen	**16**

Tabel 2: Sprog som tillægskompetence – Oversigt over antal aktiviteter og typer

6.1 Model 1– Uddannelsesintegrerede aktiviteter – obligatoriske

Inden for modellen *Uddannelsesintegrerede aktiviteter – obligatoriske* er det indtil videre kun Københavns Universitet (KU), der har udviklet konkrete tiltag, hvor sprog integreres som en obligatorisk del af uddannelsen. KU har udviklet to ECTS-bærende kurser i fransk

målrettet jurauddannelsen, som begge har haft til formål at styrke de studerendes sproglige og faglige kompetencer i en international kontekst.

Vi udfolder eksemplet.

KU - Fransk til jurauddannelsen

Et konkret eksempel (på en faglig forankret aktivitet) er det ECTS-bærende (7,5) valgfag i Fransk ret og sprog til en international juridisk karriere. Dette kursus, som er udbudt i samarbejde med EU-Domstolens juristlingvister, har givet BA-studerende mulighed for at tone deres kompetenceprofil med relevante sproglige tillægskompetencer. Kurset kombinerede undervisning i juridisk fagsprog på fransk med undervisning i udvalgte retsområder i fransk, international og europæisk ret med henblik på at styrke de studerendes evne til at arbejde med EU-ret i en flersproget kontekst.

6.2 Model 2 – Uddannelsesintegreret – frivillige aktiviteter

Universiteterne har tilbudt frivillige sprogforløb uden ECTS, hvor studerende har kunnet styrke specifikke sprogfærdigheder gennem fx casearbejde, skriveøvelser, intensive kurser, samarbejde og udveksling med udenlandske universiteter. Aktiviteterne har været fagligt relevante og udformet med henblik på at appellere til de studerendes egne interesser og behov. Da deltagelse ikke var obligatorisk, har det været afgørende, at de studerende selv fandt indholdet motiverende og meningsfuldt for deres faglige udvikling.

Et eksempel nævnes her.

AU – sommerkursus i tysk for udrejsestuderende

Et eksempel på en frivillig, uddannelsesintegreret aktivitet er et sommerkursus i tysk, som har været et tilbudt til studerende, der har skullet på udveksling i et tysktalende land. Kurset har været målrettet studerende med tysk på mindst gymnasialt niveau og haft til formål at styrke deres sproglige beredskab i forbindelse med studie- eller praktikophold. Kurset har bestået af 30 lektioner.

Formålet med kurset har været todelt: For det første har det haft som mål at vedligeholde og (gen)aktivere især de studerendes mundtlige sprogfærdigheder mhp., at de kan anvende tysk i fremtidig praktik og karriere. For det andet har et mål været at styrke studerendes evner til at begå sig i hverdagssituationer i en studie- eller arbejdskontekst på et forståeligt og funktionelt niveau. Undervisningen har derfor fokuseret på praktisk sprogbrug og almindelige kommunikationssituationer, som de studerende vil kunne møde under deres

udlandsophold eller -praktik mhp. at give deltagerne et sprogligt og kulturelt forspring og understøtte deres ophold.

6.3 Model 3 – Fagintegrerede/Fagtilknyttede aktiviteter

Hørende til denne model er konkrete tilbud, hvor sprogundervisning integreres direkte i faglige forløb uden at være obligatorisk for alle studerende. Sådanne aktiviteter har været tæt knyttet til de studerendes hoveduddannelsesforløb og har haft til formål at styrke deres sproglige kompetencer i en faglig kontekst, fx i et kursus i tysk læsefærdighed for teologistuderende, hvor sproget er blevet anvendt som redskab til at arbejde med originale kilder. Der blev også udviklet sprogtilbud, der har været målrettet bestemte fagområder, men som ikke nødvendigvis har været integreret i det obligatoriske undervisningsforløb. Disse aktiviteter har typisk været frivillige og tilrettelagt som kurser eller forløb, der har understøttet de studerendes faglige udvikling gennem sproglig opkvalificering. Kurserne har fokuseret på læsefærdigheder, fagspecifik kommunikation eller anvendelsesorienteret sprogbrug og er blevet tilbudt på tværs af fakulteter som humaniora, medicin, økonomi, jura og naturvidenskab. Undervisningen har ofte været praksisnær og tilrettelagt i samarbejde med fagmiljøer eller eksterne aktører for at sikre relevans og anvendelighed.

To mere udfoldede eksempler beskrives nedenfor.

KU - Tysk og fransk på KA-uddannelsen Interkulturelle Markedsstudier (samarbejde mellem KU og CBS)

På denne uddannelse har der været arbejdet med både tysk og fransk som fagintegrerede elementer i undervisningen. To centrale tiltag er blevet udviklet: 1) En sproglig screening ved studiestart, som har skullet identificere de studerendes niveau og behov, og 2) Udvikling af cases i forbruger- og virksomhedskommunikation baseret på behovsafdækning blandt dimittender og aftagere. Disse tiltag har været målrettet studerende på 1. og 2. semester og er blevet integreret i det faglige forløb. Undervisningen er blevet tilrettelagt i tæt samarbejde med Center for Internationalisering og Parallelsproglighed (CIP), som har bidraget til behovsafdækning, evaluering og videreudvikling.

AU – EU som karrierevej

EU som karrierevej har henvendt sig til studerende inden for jura, statskundskab, erhvervsjura, økonomi og beslægtede fagområder. Kurset har haft fokus på fransk som arbejdssprog i EU mhp. at forberede de studerende på en karriere inden for EU-systemet. Kurset har forudsat minimum gymnasialt niveau i fransk. Gennem 30 lektioner er

de studerende blevet trænet i at læse og forstå franskprogede EU-tekster samt i at kommunikere mundtligt i EU-relaterede sammenhænge med udgangspunkt i deres faglige profil. Dette er sket gennem træning af deres færdigheder i at forstå franskprogede EU-tekster samt i at udtrykke sig mundtligt i EU-sammenhænge i relation til deres faglige profil.

Kurset er udviklet i samarbejde mellem AU's undervisere i fransk og samfundsvidenskabelige fag samt EU's repræsentation i København. Undervisningen har kombineret faglige oplæg med gæsteforelæsninger og webinarer fra EU-eksperter mhp. at give de studerende både sproglige færdigheder og indsigt i konkrete karriereveje i EU-systemet.

6.4 Model 4 – Fritstående aktiviteter

Fritstående aktiviteter dækker over sprogkurser og -forløb, der tilbydes uden for det ordinære uddannelsesprogram, og som ikke er direkte knyttet til bestemte fag eller studieforløb. Kurserne i sprog som tillægskompetence i fx fransk, tysk, spansk, russisk, kinesisk og ukrainsk har været frivillige og åbne for studerende på tværs af fakulteter og uddannelser. Kurserne har varieret i format og niveau – fra begynder- til mellemniveau – og været intensive og semesterbaserede eller tilbudt som sommerskoler. Fælles er, at de har haft fokus på at styrke generelle sproglige færdigheder, ofte med vægt på mundtlighed, kulturforståelse og anvendelse i internationale studie- eller karrieresammenhænge. Undervisningen har været praksisnær og tilrettelagt med henblik på at understøtte mobilitet og karriereforberedelse. Enkelte kurser er blevet tilbudt som intensive moduler eller sommerskoler, mens andre har et længere forløb fordelt over et semester.

Vi nævner et eksempel:

AAU - Intensive generiske tyskkurser

De intensive generiske tyskkurser er blevet udbudt som ekstracurriculære tilbud til alle studerende (undtagen 1. semester) på AAU. Kurserne har bestået af 28 undervisningstimer, herunder en weekendworkshop, og har fokuseret på både mundtlig og skriftlig kommunikation. Indholdet har været centreret omkring kulturforståelse og virksomhedskultur, og undervisningen er blevet tilpasset de studerendes faglige interesser gennem tematiske oplæg og øvelser. Målgruppen har været studerende, der har ønsket at anvende tysk i en arbejdsmæssig kontekst, fx i forbindelse med praktik, specialesamarbejde eller fremtidigt job i tysktalende virksomheder og organisationer. Målet har været at give de studerende mulighed for at opbygge relevante sproglige og interkulturelle kompetencer, som kan styrke deres internationale profil.

7. Afsluttende kommentarer

Til trods for at midlerne til ovenstående tiltag kom uventet for institutionerne, der hurtigt skulle omsætte dem til værdiskabende aktiviteter inden for rammerne, kan det på baggrund af ovenstående konstateres, at såvel sprogløfttiltagene som tiltagene inden for tillægskompetence viser en stor mangfoldighed og en stor iderigdom, reflekterer et stort behov og udviser stort udviklingspotentiale.

7.1 Evalueringer fra institutionerne

Institutionernes evalueringer af *sprogløftaktiviteterne* tegner et overvejende positivt billede, og institutionerne fremhæver en række styrker ved indsatserne. Et gennemgående tema er betydningen af det trygge (og i mange tilfælde mindre) læringsrum, som skaber rammer, hvor de studerende tør bruge sproget aktivt og eksperimentere uden frygt for at begå fejl. Dette har været med til at styrke sproglig selvtillid og give de studerende succesoplevelser, hvilket i sig selv er en vigtig motivationsfaktor. Der lægges vægt på glidende progression, hvor undervisningen tilpasses niveau og udvikling, og hvor hverdagssprog og praktisk ordforråd er i fokus – noget der gør sproget mere anvendeligt og relevant i praksis.

Flere undervisere fremhæver, at forløbene har haft stor faglig og motivationsmæssig relevans, især for studerende, der har savnet en mere praksisnær tilgang i deres ordinære undervisning. Små grupper og niveauopdeling nævnes som en styrke, da det giver plads til individuel udvikling og skaber en mere personlig, tryg og støttende undervisningssituation.

I det omfang, visse institutioner har oplevet udfordringer, nævnes fremmøde og engagement som faktorer, især når forløbene ikke er integreret i studiet eller ligger på tidspunkter, der kolliderer med andre studieaktiviteter. Der peges også på, at der ligger et udviklingspotentiale i klarere kommunikation om formål og indhold samt mere inddragelse af de studerende i planlægningen, så undervisningen i højere grad tilpasses deres behov og ønsker.

Særligt positivt nævnes også studieture og praksisforløb, som har givet de studerende mulighed for at "være i sproget" og anvende det i autentiske sammenhænge. Dette har blandt andet ført til øget interesse for praktikophold i tysktalende områder, hvilket vidner om en reel effekt af sprogløftsindsatsen.

Evalueringerne af aktiviteterne under *sprog som tillægskompetence* viser en gennemgående positiv vurdering fra både undervisere og studerende. Forløbene vurderes som fagligt relevante og engagerende, og de har i høj grad bidraget til at styrke de studerendes sproglige færdigheder – særligt inden for mundtlighed. Undervisningen foregår næsten udelukkende på fremmedsproget, hvilket har skabt en autentisk sproglig kontekst, hvor de studerende oplever synlig progression og opbygger sproglig selvtillid. Det trygge læringsrum, som både undervisere og studerende fremhæver, har været afgørende for, at deltagerne har turdet kaste sig ud i sproget og overvinde en eventuel usikkerhed eller angst for at tale.

Undervisningsformen er præget af variation, hvilket har været med til at fastholde motivationen. Task-baserede opgaver, medieringsopgaver, samtaleøvelser og kulturelle temaer har givet undervisningen både dybde og relevans. Små grupper og mulighed for at arbejde med hverdagssprog og aktuelle emner har skabt en dynamisk og praksisnær læringssituation. Flere studerende nævner, at de har fået konkrete sproglige redskaber, som de kan bruge i forbindelse med praktik, studieophold eller jobsøgning – og at kurserne har givet dem mod på at bruge sproget i virkelige situationer.

I det omfang, nogle undervisere peger på oplevede udviklingsmuligheder, udtrykkes ønske om at integrere (endnu) mere mundtlighed. Derudover nævnes behovet for praktiske og logistiske tilpasninger, herunder bedre skemaplanlægning og en mere hensigtsmæssig organisering af fx weekendworkshops, som nogle studerende har oplevet som for omfattende.

Et tilbagevendende tema i evalueringerne er som nævnt frafald. Selvom mange studerende er glade og engagerede, opleves der nogle steder lavt fremmøde og svingende deltagelse, hvilket kan tilskrives både praktiske og personlige faktorer. Derudover nævnes forskelle i sprogligt niveau som et område, der kræver differentieret tilrettelæggelse og fleksibilitet i undervisningen.

Afslutningsvis fremhæves det, at aktiviteterne ikke blot har sprogligt udbytte, men også opleves som relevante i forhold til de studerendes fremtidige karriere- og jobmuligheder samt de sociale relationer. Der udtrykkes ønske om at udvide og udvikle tilbuddene og at fastholde de elementer, der har vist sig særligt virkningsfulde: mundtlighed, variation, tryghed og praksisnærhed.

7.2 Opmærksomhedspunkter fra NCFF

Den uventede bevilling og allerede planlagt undervisning m.m. for VIP'erne har formentlig været medvirkende til, at det i langt overvejende grad, især på universiteterne, men også på professionshøjskolerne, har været eksterne lektorer, ikke-fastansat personale og studielektorer, som har forestået undervisning og andre aktiviteter, hvilket kan have medført, at de modeller, som ikke indebærer en integration af aktiviteterne, har fyldt en hel del, måske særligt i de tidlige aktiviteters afvikling.

Dette er – med den viden, NCFF råder over – et opmærksomhedspunkt og et område med et stort, fortsat udviklingspotentiale, da en lang række af NCFF's undersøgelser samt forskning inden for området peger på, at det samtidige fokus på sprog og indhold (Content and Language Integrated Learning =CLIL) og dermed en større integration kan have endnu større potentiale (Bojsen, 2024[7], Daryai-Hansen, 2023[8], Coyle & Meyer, 2021[9]). Den positive værdisætning af det praksisnære, som fremhæves flere gange ovenfor af institutionerne selv, gælder med andre ord også ift. studiepraksis. Den tidligere sprogstrategiske satsning på Københavns Universitet[10] pegede netop også på dette: Et målrettet og integreret arbejde med sproglige delkompetence øger de studerendes studiekompetence og deres muligheder for at deltage aktivt i undervisning og læring, uanset om der er tale om sprogstuderende eller studerende med andre kernefagligheder.

Når den ekstra sprogundervisning – som det er tilfældet for nogle af tiltagene, som vi har set ovenfor – særligt ifm. sprogløfttiltagene af forskellige herunder praktiske og organisatoriske årsager foregår ikke-obligatorisk og ikke-ECTS-bærende og måske varetages af DVIP/ikke-fastansatte, kan dette af de studerende (og VIP/de fastansatte) blive afkodet som værende mindre væsentligt og ikke en del af det egentlige studium. Men gode sprogkompetencer i sig selv er adgangen til studieindholdet, og derfor må sproglæring også tænkes ind i en progression som en del af undervisningsindholdet. Det er der opmærksomhed på i sektoren, og det er ligeledes tydeligt, at det er nogle af de erfarede udviklingspotentialer fra tiltagene, men praktikaliteter, traditioner, fagtrængsel og ansættelseslogikker kan gøre en sådan integration og det videre udviklingsarbejde vanskelig uden ekstra midler. Derfor ser NCFF bevillingen som meget kærkommen og en fortsættelse (eller en taxameterforhøjelse) som nødvendig for en forsættelse af den gode udvikling.

---

7. Bojsen, H. (2024). CLIL-stifindere: Flersprogede Veje til Viden og Læring i Gymnasiet. Rapport og opgavekatalog. https://viden.ncff.dk/ncff/clil-stifindere-

8. Daryai-Hansen, P. (2023). CLIL LOTE transitions – the final expert meeting. https://www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2020-2023/CLILinlanguagesotherthanEnglish/tabid/4298/language/en-GB/Default.aspx

9. Coyle, D., & Meyer, O. (2021). *Beyond CLIL: Pluriliteracies Teaching for Deeper Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.

10. https://cip.ku.dk/projekter-og-samarbejdsaftaler/sprogstrategisk-satsning/

Tiltagene inden for tillægskompetence har som nævnt understreget betydningen af sprogkompetencer for ikke-sprogstuderendes studiekompetence og karriereveje, men de har også peget på, at sprogmiljøerne for øjeblikket er for små og for trængte til alene at kunne løfte opgaven uden organisatorisk hjælp og ekstra midler. Som MUST-projektet[11] gør opmærksom på, er der brug for sprogkompetencer mange flere steder, end man sædvanligvis tror, men det kræver grundige afdækninger, fælles organisatorisk retning, fælles planlægning ifm. aktiviteter, sproglige fokusområder etc. at sætte mest effektivt ind.

11. https://viden.ncff.dk/ncff/modeller-for-sprog-som-tillaegskompetence-anbefalinger-og-erfaringer-fra-et-tvaerinstitutionelt-udviklingsprojekt